

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

**Кафедра педагогіки та психології
Факультет № 3**

РОБОЧА ПРОГРАМА

з навчальної дисципліни

«Проблеми кіберадикції та шляхи її попередження»

вибіркова компонента освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти 053 Психологія (магістр психології, практичний психолог)

**м. Харків
2023**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 21.12.2023 № 11

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 3
Протокол від 20.12.2023 № 13

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін ХНУВС
Протокол від 21.12.2023 № 11

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології
(Протокол від 14.12.2023 № 20)

Розробник:

Старший викладач кафедри педагогіки та психології факультету № 3
ХНУВС, кандидат психологічних наук, доцент, Макарова О.П.

Рецензенти:

1. Доцент кафедри психології та педагогіки Харківської державної академії культури, кандидат психологічних наук, доцент – Віденєєв І.О.
2. Кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології факультету № 3 ХНУВС – Червоний П.Д.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4 Загальна кількість годин – 120 Кількість тем – 5	05- соціальні та поведінкові науки 053 психологія – практична психологія	Навчальний курс – 1 Семестр – 2 Види підсумкового контролю: залік

Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:
денна форма навчання Лекції – 24 год; Практичні заняття – 26 год; Самостійна робота – 70 год; Індивідуальні завдання: Реферати (тощо) – 1, семестр №2

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Проблеми кіберадикції та шляхи її попередження» - ознайомити слухачів з основами теоретично обґрунтованою сутністю, змістом, формами та методами ефективної психолого-педагогічної профілактики Інтернет-залежності особистості. Отримані психологічні знання та вміння повинні допомогти майбутньому практичному психологу в оптимальній організації ефективної профілактики Інтернет-залежності в суспільному середовищі.

Завданням вивчення дисципліни «Проблеми кіберадикції та шляхи її попередження» є: розкрити основні теоретичні моделі, закономірності, чинники та механізми розвитку інтернет-залежності; - проаналізувати основні види залежної поведінки та їх ступінь поширення в Україні і світі; сформулювати адекватне ставлення до осіб, яким властиві різні форми інтернет-залежності; розкрити специфіку проблем окремих груп осіб, яким властиві прояви інтернет-залежності; розширити світоглядний і професійного горизонт здобувачів в результаті ознайомлення з розвитком такої науково-прикладної галузі психології як психологія залежності; визначити можливості профілактики інтернет-залежності на ранніх етапах формування; ознайомити з особливостями надання психологічної допомоги особам при різних формах інтернет-залежності; сприяти формуванню у студентів навичок свідомого самоконтролю та саморегуляції власних психічних станів і поведінки.

Міждисциплінарні зв'язки: психологія девіантної поведінки, педагогічна психологія, психологія особистості, вікова психологія, психодіагностика.

Очікувані результати навчання: в результаті засвоєння курсу «Проблеми кіберадикції та шляхи її попередження» слухачі повинні знати:

- Місце психології інтернету в системі психологічних наук;

- Основні напрямки психологічних досліджень інтернету;
- Психологічні чинники девіантної поведінки в інтернеті;
- особливості психологічного консультування та психотерапії в інтернеті.

вміти:

- застосовувати набуті теоретичні знання в практичній діяльності психолога;
- застосовувати методи консультативної допомоги у практиці
- використовувати нові методи та техніки у практиці психологічного консультування.
- використовувати практичні та психодіагностичні методики, які розроблені та застосовуються в рамках даної наукової дисципліни;
- використовувати знання з психології інтернету для діагностики та корекції інтернетадікцій;
- використовувати адекватні методики для проведення психологічних досліджень з проблем психології інтернет-адикцій.

З метою організації ефективного контролю процесу засвоєння слухачами матеріалу курс розроблено підсумковий залік.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Психологія інтернет адикції.

Комп'ютерна залежність, як проблема сучасного суспільства. Виникнення та критерії інтернет-адикції. Дослідження проблеми інтернет-адикції. Профілактика кіберадікції.

Тема 2. Психологічні особливості інтернет ігор, трансгресія

Інтернет ігри та трансгресія – психологічні особливості. Психологічні особливості мережового спілкування неповнолітніх

Тема 3. Психологічні особливості мережового суїциду

Інтернет ігри та трансгресія – психологічні особливості. Психологічні особливості мережового суїциду неповнолітніх. Кібер-безпека як профілактика суїцидальних проявів у неповнолітніх.

Тема 4. Психологічні особливості кібертероризму.

Кібертероризм як нова і найбільш небезпечна форма тероризму. Кібертероризм, комп'ютерний тероризм.

Тема 5. Кібербулінг: цькування в просторі сучасних технологій.

Види булінгу та кібербулінгу. Кібербулінг та кібергрумінг: поняття, протидія, відповідальність. Профілактика та подолання кібербулінгу.

4. Структура навчальної дисципліни
4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема 1. Психологія інтернет аддикції.	22	4	-	4		14	Залік
Тема 2. Психологічні особливості інтернет ігор, трансгресія.	24	6	-	4		14	
Тема № 3: Психологічні особливості мережового суїциду	24	4	-	6		14	
Тема № 4 Психологічні особливості кібертероризму.	26	6	-	6		14	
Тема № 5 Кібербулінг: цькування в просторі сучасних технологій.	24	4	-	6		14	
Всього за семестр - 2	120	24	-	26	-	70	

4.1.2. Питання що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література
	Тема № 1: Психологія інтернет аддикції	
	1 Розкрити основні проблеми психології залежності від Інтернету як поведінкової адикції у зарубіжній літературі (М. Шоттон, Д. Грінфілд, Дж. Грохот, К. Янг та ін.) та у вітчизняній психологічній науці (А.Є. Войскунський, Л. В. Куліков, Н. В. Чудова, А. Г. Асмолов, Н. А. Цветков, А. В. Цветков та ін.). 2. Проаналізувати критерії, що визначають залежність: пріоритетність, зміна настрою, толерантність, симптоми розриву, конфлікт та рецидив.	Основна: 1,2,3,6 Допоміжна 1,2.
	Тема № 2: Психологічні особливості інтернет ігор, трансгресія 1.Розкрийте основні напрямки дослідження віртуальної комунікації. 2.Охарактеризуйте психологічні особливості віртуальної комунікації 3.Охарактеризувати модель Інтернет-залежності К. Янг	Основна: 1,2,3,6 Допоміжна: 1,2,3,4,5

	Тема 3 Психологічні особливості мережового суїциду	Основна: 1,2,3,6 Допоміжна 1,2,3.
	1.Розкрити чинники девіантної поведінки в Інтернеті. 2.Визначити особистісні особливості Інтернет-залежних.	
	Тема № 4 Психологічні особливості кібертероризму.	Основна 1,2,3,4,5,8 Допоміжна 1,2,3
	1. Психологічні чинники девіантної поведінки в Інтернеті. 2.Охарактеризувати мотивацію хакерства, як специфічної форми девіантної поведінки в Інтернеті	
	Тема №5 Кібербулінг: цькування в просторі сучасних технологій.	Основна: 1,2,3,4,5,8 Допоміжна 1,2,3,4,5
	1. Визначити гендерні та вікові характеристики користувачів Інтернету. 2. . Розкрити особливості самопрезентації у віртуальній реальності. 3. 3. Визначити фази формування Інтернет-спільноти.	

5. Індивідуальні навчально дослідні завдання

5.1.1. Теми рефератів

- 1 Місце психології інтернет-адикцій у в психологічній науці.
- 2.Історія психологічних досліджень Інтернету.
3. Основні напрямки досліджень Інтернету в зарубіжній психології.
5. Основні напрямки досліджень Інтернету у вітчизняній психології.
- 6.Інтернет – як середовище психологічного дослідження.
7. Співвідношення реальності та віртуального світу.
8. Психодинамічна характеристика Інтернету.
9. Психологічні особливості віртуальної комунікації.
10. Ділова комунікація в Інтернеті.
- 11.Особливості міжособистісних стосунків у Інтернеті.
12. Віртуальний роман як психологічний феномен.
13. Гендерні та вікові характеристики користувачів Інтернету.
14. Мотивація користувачів Інтернету.
15. Особливості самопрезентації у віртуальній реальності.
16. Конструювання «віртуальної ідентичності» – дефіцитарний підхід.
17. Конструювання «віртуальної ідентичності» – креативний підхід.
18. Особливості візуальної самопрезентації в Інтернеті.
19. Типологія Інтернет-спільнот.
20. Фази формування Інтернет-спільноти
21. Симптоми та чинники Інтернет-залежності.
22. Критерії Інтернет-залежності.
23. Критерії Інтернет-залежності за IASG.
24. Методи діагностики Інтернет-залежності.
25. Комп'ютер як об'єкт залежності.
26. Особистісні особливості Інтернет-залежних.
27. Клінічні дослідження Інтернет-залежних.
28. Когнітивно-біхевіоральна модель Інтернет-залежності.

29. Поняття девіантної поведінки та її специфіка у мережі Інтернет.
30. Типологія девіантної поведінки в Інтернеті.
31. Чинники девіантної поведінки в Інтернеті.
32. Мотивація хакерства, як специфічної форми девіантної поведінки в Інтернеті.
33. Симптоми патологічного використання комп'ютера.
34. Особливості та організація індивідуального онлайн-консультування.
35. Особливості та організація групового онлайн-консультування.
36. Психологічний тренінг в Інтернеті.

5.1.2. Теми курсових робіт (не передбачено)

5.1.3. Теми наукових робіт (не передбачено)

6. Методи навчання

Метою *лекційного курсу* є організація, самоорганізація та здійснення навчально-пізнавальної діяльності за джерелом передання і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення, інструктаж) і практичні (вправи, алгоритмізація, практична робота, активне соціально-психологічне навчання); за ступенем самостійності мислення слухачів: репродуктивні і творчі методи; за логікою передання і сприймання навчальної інформації: індуктивні (узагальнення), дедуктивні (конкретизація), аналітичні, синтетичні – навчальний аналіз, синтез, установлення причинно-наслідкових зв'язків; за ступенем керівництва навчальною роботою слухачів: самостійна робота слухачів, робота з книгою. Аудиторні заняття проводяться у формі лекцій та практичних занять.

7. Самостійна робота за кожною темою передбачає:

- *вивчення* прослуханого лекційного матеріалу за темою.
- *вивчення* основної літератури за темою та конспектування.
- *вивчення* додаткової літератури за темою та конспектування.
- *підготування* повідомлення до практичного заняття.
- *ведення* пошуку додаткової інформації для поглибленого вивчення теми.
- *ведення* пошуку в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих тем.
- *написання* реферату за обраною темою.
- *підготування* анотації прочитаної літератури за темою.
- *складання* структурно-логічної схеми теми.
- *підготування* анотації прочитаної літератури за темою.
- *підготування* презентації за обраною темою.

Індивідуальна робота передбачає роботу з основною та додатковою літературою у підготовці до практичних занять, написанні доповідей, рефератів.

8. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль (екзамен)

1. Історія психологічних досліджень Інтернету.
2. Основні напрямки досліджень Інтернету в зарубіжній психології.
3. Основні напрямки досліджень Інтернету у вітчизняній психології.
4. Інтернет – як середовище психологічного дослідження.
5. Проблема визначення поняття «Інтернет».
6. Співвідношення реальності та віртуального світу.
7. Психологічні особливості Інтернету.
8. Психодинамічна характеристика Інтернету.
9. Дослідження віртуальної комунікації.
10. Психологічні особливості віртуальної комунікації.
11. Ділова комунікація в Інтернеті.
12. Особливості міжособистісних стосунків у Інтернеті.
13. Віртуальний роман як психологічний феномен.
14. Гендерні та вікові характеристики користувачів Інтернету.
15. Мотивація користувачів Інтернету.
16. Особливості самопрезентації у віртуальній реальності.
17. Конструювання «віртуальної ідентичності» – дефіцитарний підхід.
18. Конструювання «віртуальної ідентичності» – креативний підхід.
19. Особливості візуальної самопрезентації в Інтернеті.
20. Поняття девіантної поведінки та її специфіка у мережі Інтернет.
21. Типологія девіантної поведінки в Інтернеті.
22. Чинники девіантної поведінки в Інтернеті.
23. Мотивація хакерства, як специфічної форми девіантної поведінки в Інтернеті.
24. Симптоми патологічного використання комп'ютера.
25. Симптоми Інтернет-залежності.
26. Чинники залежності від віртуального сексу.
27. Критерії Інтернет-залежності.
28. Критерії Інтернет-залежності.
29. Методи діагностики Інтернет-залежності.
30. Комп'ютер як об'єкт залежності.
31. Феномен перенесення на комп'ютер.
32. Особистісні особливості Інтернет-залежних.
33. Клінічні дослідження Інтернет-залежних.
34. Модель Інтернет-залежності
35. Когнітивно-біхевіоральна модель Інтернет-залежності.
36. Типологія Інтернет-спільнот.
37. Фази формування Інтернет-спільноти.
38. Психологічна самодопомога в Інтернеті.
39. Основні задачі, котрі може виконувати онлайн-консультування.
40. Переваги та недоліки психологічного онлайн-консультування.
41. Особливості індивідуального онлайн-консультування.
42. Організація індивідуального онлайн-консультування.
43. Особливості групового онлайн-консультування.
44. Психологічний тренінг в Інтернеті

9. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути: екзамени; тести; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час практичних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські; самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, підготовка рефератів, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за семестр} \end{array} \right) / 2 \cdot 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках

здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівника.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр} + \text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{2}$$

Вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної або індивідуальної роботи:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 3 позитивних оцінок	Підготувати реферат та конспект за темою самостійної роботи.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

10. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка	
		Оцінка	Пояснення
97 – 100	Відмінно ("зараховано")	А	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною
94 – 96			
90 – 93			

			помилкою.
85 – 89	Добре ("зараховано")	В	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками.
80 – 84			
75 – 79			
70 – 74	Задовільно ("зараховано")	С	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією–двома значними помилками.
65 – 69			
60 – 64			
40 – 59	Незадовільно („не зараховано”)	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
21 - 40			
1–34			
		E	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи несформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
		FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , потрібні практичні навички роботи несформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
		F	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно , потрібні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

11. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Безпалько О. Соціальне проектування: навч. посібник. Київ, 2011. 127 с.
2. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2013. 134 с
3. Бугайова Н. М., Цап В. Й. Профілактика Інтернет-залежності в перебігу електронного навчання: збірник наукових праць. Випуск 1. Кривий Ріг: Видавничий відділ НметАУ, 2011. с.24-28.

4. Варіативність соціалізації особистості в умовах сучасного інформаційного суспільства: монографія / за ред. Н. М. Токаревої. Київ : ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2017. 220 с.
5. Гуменюк Л.Й. Соціально-психологічні фактори інтернет-адикції. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ: Серія психологічна. №1. 2013. С.11-20.
6. Давиденко К. Інтернет-залежність: тест, поширеність та супутня психопатологія
7. Капська А.Й. Технології соціально-педагогічної роботи: Навч. Посібник. К.: 2012 р. 256 с.
8. Максимова Н. Ю. Психологія девіантної поведінки : навч. посіб.: [під ред. С. В. Головки]. К. : Либідь, 2011. 520 с. 78
9. Немеш О.М. Віртуальна діяльність особистості: структура та динаміка психологічного змісту: Монографія. Київ: Слово, 2017. 391 с.
10. Розлуцька, Г. М. Вивчення проблеми Інтернет-залежності: аналіз результатів експериментального дослідження. Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія: Педагогіка. Соціальна робота / гол. ред. І.В. Козубовська. Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2012. Вип. 24. С. 133-137
11. Соловійова І.І. Девіантність особистості в умовах комп'ютеризації суспільства: соціально-філософський аспект: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук: 09.00.03. Одеса, 2017. 19

Допоміжна:

1. Архипова С. П., Майборода Г. Я. Технології проектування у діяльності соціального педагога.
2. Афанасьєва В. В. Соціально-педагогічна профілактика девіантної поведінки підлітків у діяльності загальноосвітньої школи : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук: спец. 13.00.05 «Соціальна педагогіка». Луганськ, 2011. 22 с.
3. Бартків О. Соціально-педагогічна профілактика Інтернет-адикції у студентської молоді.
4. Больбот Т. Ю. Психічні та поведінкові розлади в осіб молодого віку з комп'ютерною залежністю (клініка, корекція та профілактика): автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук. К., 2015. 36 с.
5. Бугайова Н. М. Психологічні проблеми Інтернет-адикції в умовах використання телекомунікаційних технологій. Розділ 4 // Застосування телекомунікаційних засобів у навчальному процесі: психолого- педагогічні аспекти. Київ, «Педагогічна думка», 2018. с.192-222.
6. Вакуленко О. В. Особливості соціального розвитку особистості у підлітковому віці. Український соціум. 2014. № 1. С. 95-99.
7. Вакуліч Т. Феномен Інтернет-залежності підлітків у мережі Інтернет. Освіта і управління. 2016 №2. С. 155-158.

8. Вакуліч Т.М. Психологічні особливості поведінки підлітків у мережі Інтернет. Збірник наукових праць інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України /За ред. Максименка С.Д.К., 2016.Т. VIII, вип. 2.41- 47.

9. Вінтюк Ю. Узалежнення від комп'ютера: формування і можливості протидії. Вісник Львівського національного університету. Львів: ЛНУ імені І. Франка. 2011. Вип.13. С. 215-226.

10. Єгоров А. Ю., Кузнецова Н., Петрова Є. Особливості особистості підлітків з Інтернет-залежністю . Питання психічного здоров'я дітей та підлітків. 2015. Т.5. № 2. С.20-27.

11. Жданова І.А. Вплив новітніх інформаційних технологій на поширення нехімічних залежностей серед підростаючого покоління. Соціальна робота в Україні: теорія і практика. 2018. № 4. С.114-129.

12. Камінська О. В. Чинники Інтернет-залежності сучасної молоді. Наука і освіта: науково-практичний журнал південного наукового центру НАПН України. 2014. №5 СХХІІ. С. 141–14.

13. Коваленко О. В. Кіберпростір – гуманістичний потенціал цивілізації. Психологічні перспективи. № 18.Луцьк: Волин. нац. ун-т імені Лесі Українки, 2011. С. 111–121.

14. Коритнікова Н. В. Форми і характеристики інтернет-комунікації: соціологічний аналіз. Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи» / відп. ред. В. С. Бакіров. Х.: Видавничий центр ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2017. № 761. С. 183–190.

15. Левицька Н. С. Особливості профілактики Інтернет-залежності серед студентської молоді. Новітні технології у науковій діяльності і навчальному процесі: Всеукраїнська науково-практична конференція студентів, аспірантів та молодих учених (м. Чернігів, 16-17 квітня 2013 р.) : тези доповідей : в 2-х т. Т. 2. Гуманітарні науки. Чернігів: Черніг. держ. технол. ун-т, 2013. 543 с.

16. Мілютіна К.Л. Користування комп'ютером як задоволення базових потреб у підлітковому віці. Психологічна газета. № 8. С. 29-35.

17. Семез А.А. Соціально-педагогічне проектування: Навчально-методичний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів спеціальності 6.010106 Соціальна педагогіка. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2012. 132 с

18. Технології соціальної роботи: Навчальний посібник з грифом МОН України / О.А.Агарков, Д. Ю. Арабаджієв, Т. В. Єрохіна, В.В. Кузьмін, І.В. Мещан, В. М. Попович. Запоріжжя: вид. комплекс АТ «Мотор-Січ», 2015. 487 с.

19. Сергєєва Н. В. Особливості соціально-педагогічної профілактики адиктивної поведінки у шкільному середовищі. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб.наук.праць/ М-во освіти і науки України, АПН України, Ін-т проблем виховання ; редкол. : О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, А. Й. Сиротенко [та ін.].К., 2017.Вип. 10, кн. 2.С. 142-149.

20. Соціальна робота : короткий енциклопедичний словник. Кн. 4. К. :ДЦССМ, 2012. 536 с.

21. Турецька Х.І. Психологічні чинники Інтернет-залежності. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ: Серія психологічна. Вип.2 (2). 2012. С.95-104
22. Шугайло Я. В. Інтернет-залежність та проблема її профілактики серед дітей та підлітків. Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки. Запоріжжя, 2015. №2 (25). С.17-24.
23. Шугайло Я. Проблема Інтернет-адикції у студентів ВНЗ. Актуальні проблеми вищої професійної освіти: Матеріали Міжн. наук.- практ. конф. (Київ, 21-22 березня 2013 р.). К.: НАУ, 2013. С. 113-114

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/11583>
2. <http://www.apfn-journal.in.ua/>
3. <https://www.umj.com.ua/article/160556/internetzalezhnist-test-poshirenist-ta-suputnya-psihopatologiya>
4. <http://momandkids.net.ua/porady-z-gita/493-internet-zalegnist-likyvana.html>
5. <https://www.teentor.com/ua/articles/internet-zalezhnistst-u-ditej.htm>
6. <https://naurok.com.ua/post/7-multfilmiv-dlya-shkolyariv-pro-internet-zalezhnist>